



KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Landsbygds- och infrastruktur-departementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
cc: li.fjr@regeringskansliet.se

2025-09-19

Remiss av betänkandet En ny nationell myndighet för
viltförvaltning (SOU 2025:50)

**Yttrande över betänkandet ” En ny nationell myndighet för
viltförvaltning” (SOU 2025:50)**

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet. I akademiens uppdrag ingår att avge yttranden beträffande utredningsförslag.

Betänkandet ”En ny nationell myndighet för viltförvaltning” (SOU 2025:50) har remitterats av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. KSLA har följande synpunkter på det remitterade betänkandet.

Sammanfattning

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) konstaterar att SOU 2025:50 är en gedigen och väl genomarbetad utredning som på ett förtjänstfullt sätt belyser de komplexa utmaningar som präglar svensk viltförvaltning. KSLA ser särskilt positivt på att utredningen tydliggör behovet av en mer samordnad, långsiktig och kunskapsbaserad förvaltning av viltresursen.

Även om utredningens huvudsakliga syfte är att pröva formerna för en ny myndighet, vill KSLA framhålla att det finns betydande möjligheter att kraftsamla inom ramen för befintliga strukturer, särskilt inom Naturvårdsverket, men även på regional nivå. KSLA vill därför särskilt uppmärksamma den potentiella risken att inrättandet av en ny myndighet för viltförvaltning kan leda till ökad sektorisering och fragmentering av ansvar och kompetens inom området. Viltförvaltning är till sin natur tvärspektoriell och berör flera samhällsområden, såsom naturvård, jord- och skogsbruk, rennärning, folkhälsa, trafik och regional utveckling. Ett alltför snävt organiserat myndighetsansvar riskerar att försvaga det systemperspektiv som krävs för att hantera dessa komplexa samband på ett effektivt och hållbart sätt.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

KSLA anser att det hade varit motiverat att mer ingående pröva ett alternativ där nuvarande myndighetsstruktur bibehålls, som en del av utredningen.

Vad gäller utformningen av en ny myndighet delar KSLA utredningens bedömning att dess uppdrag bör vara tydligt avgränsat till viltförvaltning. KSLA ser även positivt på att myndighetens verksamhet föreslås vila på tre övergripande uppgifter: att bevara viltarter, att främja brukandet av viltresursen, samt att förebygga och begränsa skador. Det är av största vikt att dessa uppgifter balanseras på ett sätt som inte ensidigt prioriterar något av perspektiven. Ett tydligare ekosystembaserat perspektiv, i linje med Sveriges internationella åtaganden, kan stödja en sådan balans och bör således genomsyra myndighetens arbete.

Vidare vill KSLA betona vikten av att länsstyrelsernas roll i viltförvaltningen förtydligas, och att den pågående regionaliseringen får fortsätta. En tydlig och effektiv gränsdragning mellan olika nivåer och myndigheter är avgörande för en fungerande viltförvaltning, liksom en god samverkan med markägare, jägare och renägare.

KSLA:s synpunkter på utredningen

En ny myndighet för viltförvaltning

Givet att en ny myndighet för viltförvaltning inrättas, anser KSLA att dess mandat bör vara tydligt avgränsat till frågor som rör vilt och viltförvaltning. Ett fokuserat uppdrag är avgörande för att myndigheten ska kunna bygga upp relevant kompetens, arbeta långsiktigt och bidra till en kunskapsbaserad och effektiv förvaltning av viltresursen.

KSLA understryker vikten av att myndigheten tilldelas adekvata resurser, både ekonomiska och personella, samt att den verkar i nära samverkan med andra berörda aktörer, såsom länsstyrelser, nationella myndigheter, forskningsinstitutioner, markägare, jägare, renägare och civilsamhället. Genom att bryta ut viltförvaltningsfrågorna ur den befintliga myndighetsstrukturen bedömer KSLA att risken för fragmentisering är betydande. Detta ställer höga krav på en väl fungerande samverkan för att myndigheten ska kunna hantera viltfrågornas komplexitet och tvärsektoriella karaktär.

KSLA vill samtidigt tydligt markera att det inte är lämpligt att den föreslagna myndigheten även ges ansvar för uppgifter som rör vapenhantering och tillståndsgivning, vilket idag ligger under Polismyndighetens ansvar. Vapenfrågor är av annan karaktär än viltförvaltning och kräver särskild kompetens, rättslig förankring och säkerhetsbedömning. Att överföra dessa uppgifter till en ny myndighet riskerar att skapa otydlighet i ansvarsfördelningen och försvaga rättssäkerheten i hanteringen av vapenärenden. Dessutom skulle detta innebära en alltför stor organisatorisk utmaning, då vapenhantering även kräver geografisk närvaro.

En ny myndighet bör således utformas med ett tydligt fokus på viltförvaltningens kärnfrågor och inte belastas med uppgifter som ligger utanför dess kompetensområde.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Samverkan över sektorer avgörande för en hållbar viltförvaltning

KSLA vill särskilt uppmärksamma att viltförvaltning till sin natur är tvärssektoriell och berör flera samhällsområden, såsom naturvård, jord- och skogsbruk, rennärning, folkhälsa, trafik och regional utveckling. Ett alltför snävt organiserat myndighetsansvar riskerar att försvaga det systemperspektiv som krävs för att hantera dessa komplexa samband på ett effektivt och hållbart sätt.

KSLA understryker därför vikten av att en ny myndighet utformas med tydliga mekanismer för samverkan med befintliga nationella och regionala myndigheter. Det är avgörande att viltfrågorna inte underordnas andra sektorsintressen, utan ges en självständig och tydligt definierad roll i förvaltningen.

För att undvika dubbelarbete och otydlig ansvarsfördelning krävs tydliga skrivningar i myndigheternas instruktioner och regleringsbrev, samt gemensamma strategier och samverkansforum. En helhetsorienterad viltförvaltning, där ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter vägs samman, förutsätter att myndighetsstrukturen stödjer, snarare än motverkar, samverkan. KSLA ser detta som en grundläggande förutsättning för att viltförvaltningen ska kunna bidra till långsiktig hållbarhet och samhällsnytta.

Regionalisering och koordinering mellan nivåer

KSLA anser att det är av stor vikt att den pågående regionaliseringen av viltförvaltningen fortsätter och fördjupas. En decentraliserad förvaltning, där regionala aktörer ges ett tydligt mandat, är avgörande för att säkerställa att viltförvaltningen är förankrad i lokala förhållanden, kunskap och behov i enlighet med en ekosystembaserad och adaptiv förvaltning.

Länsstyrelserna har en central roll i detta arbete, inte minst genom sin närhet till markägare, jägare, rennäringen och andra berörda intressenter. KSLA välkomnar därför att utredningen föreslår att länsstyrelsernas uppdrag bör förtydligas i länsstyrelsernas instruktion. Ett sådant förtydligande bör omfatta både ansvarsfördelning och befogenheter. För att länsstyrelserna ska kunna fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt sätt krävs att tillräckliga resurser avsätts, både i form av finansiering och kompetensstöd. Det är också nödvändigt att ansvarsfördelningen mellan den föreslagna nationella myndigheten och länsstyrelserna samt övriga berörda aktörer tydliggörs, så att rollerna kompletterar varandra snarare än överlappar eller konkurrerar.

Här skall man inte glömma markägarna och jägarna som särskilt i förvaltningen av småvilt, och klövvilt har både ansvar och befogenheter för den faktiska viltförvaltningen. Det är också markägarna som har kännedom och kunskap om aktuella skadenivåer, geografisk belägenhet och orsakssamband. Det är viktigt att den nya viltförvaltningsmyndigheten ser viltförvaltningen bortanför myndigheternas interna hantering och att jägar- och markägarintressena tas tillvara på ett bra sätt.

En väl avvägd och tydligt definierad samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå är en förutsättning för att skapa ett effektivt, transparent och långsiktigt hållbart system för viltförvaltning.

Internationell representation

KSLA vill betona vikten av att Sveriges position i internationella sammanhang, inte minst inom Europeiska unionen, inte försvagas till följd av organisatoriska

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

förändringar inom viltförvaltningen. Sverige har under lång tid haft en aktiv och respekterad roll i internationella diskussioner om viltförvaltning, biologisk mångfald och hållbart brukande av naturresurser. Denna roll är viktig att värna och vidareutveckla.

En stark och samordnad svensk representation i viltfrågor är avgörande för att bevaka nationella intressen, bidra till evidensbaserad policyutveckling och säkerställa att svenska perspektiv får genomslag i internationella regelverk och strategier. Detta gäller inte minst i frågor som rör art- och habitatdirektiven, förvaltning av stora rovdjur, jaktreglering och hantering av invasiva arter.

KSLA understryker därför att en ny myndighet måste ges ett tydligt uppdrag att samverka med relevanta aktörer i internationella forum och att kompetens inom internationell miljö- och viltpolitik måste säkerställas. Det är också viktigt att samordningen mellan svenska myndigheter fungerar väl, så att Sveriges röst i EU och andra internationella sammanhang är fortsatt tydlig och förankrad i nationell policy.

KSLA anser att om en viltmyndighet bildas, med ansvar och uppgifter enligt utredningens förslag, kommer det att medföra en omfattande koordination mellan ett antal nationella myndigheter och organisationer samt Regeringskansliet. Som exempel kan nämnas CITES och EU:s art- och habitatdirektiv, samt Fågeldirektivet.

En försvagning av Sveriges internationella närvaro och inflytande i dessa frågor skulle kunna få långtgående konsekvenser för både nationell förvaltning och Sveriges möjligheter att påverka framtida regelverk. KSLA ser därför detta som en strategisk fråga av stor vikt.

Viltförvaltningsmyndighetens uppgifter

KSLA noterar att utredningen föreslår att den nya myndigheten ska arbeta utifrån tre huvudsakliga uppgifter: att bevara viltarter, att främja brukande av viltresursen, samt att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt. KSLA anser att dessa uppgifter bör betraktas som integrerade delar av ett sammanhängande helhetsperspektiv.

Ett sådant perspektiv är inte bara i linje med god förvaltningspraxis, utan också med Sveriges internationella åtaganden, exempelvis inom ramen för konventionen om biologisk mångfald (CBD) och EU:s art- och habitatdirektiv. Genom att utgå från ett ekosystembaserat synsätt kan myndigheten bättre hantera de komplexa samband som råder mellan olika arter, livsmiljöer och mänskliga aktiviteter.

KSLA vill samtidigt uppmärksamma att skadebekämpande åtgärder ges ett stort utrymme i utredningen. Det är viktigt med en balans mellan denna viktiga myndighetsuppgift och andra lika viktiga uppgifter så att inte skadebekämpning får för stort fokus. En obalans kan leda till att förvaltningen förlorar sin långsiktiga legitimitet, särskilt om åtgärderna uppfattas som ensidiga eller otillräckligt förankrade i vetenskaplig evidens. Det är därför av stor vikt att myndigheten ges ett tydligt uppdrag att balansera sina mål, och att dess verksamhet vilar på en solid kunskapsgrund, med kontinuerlig uppföljning och utvärdering.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Vidare bör myndigheten ges mandat att främja forskning och kunskapsuppbyggnad inom viltförvaltning, inklusive långsiktiga dataflöden, analyskapacitet och samverkan med akademi och andra kunskapsbärande aktörer. Detta är avgörande för att säkerställa att förvaltningen är adaptiv, evidensbaserad och i takt med förändrade ekologiska och samhällsliga förutsättningar.

Förändrat ansvar för myndigheten

Avseende ansvar och tillsyn av civila skjutbanor instämmer KSLA med utredningens förslag. KSLA delar bedömningen att detta ansvar inte bör ligga hos Polismyndigheten, då det inte utgör ett strikt polisiärt uppdrag. En överföring av tillsynsansvaret till en annan aktör skulle kunna bidra till en mer ändamålsenlig och effektiv hantering, samtidigt som Polisen avlastas i sitt kärnuppdrag. Det är viktigt att tillsynen organiseras på ett sätt som säkerställer både säkerhet och långsiktig funktionalitet för skjutbanorna, i samverkan med berörda aktörer.

Avseende trafikskadat vilt instämmer KSLA med utredningens förslag att Polisen och Trafikverket gör en gemensam utredning där man delar upp sina ansvarsområden. KSLA vill dock skicka med i det vidare utredningsarbetet att det är sedan lång tid och väl fungerande att man vid viltolyckor anmäler olyckan till polisen. Polisen registrerar denna anmälan och lämnar sedan över till eftersöksorganisationen (Nationella viltolycksrådets eftersöksjägare) att söka reda på och ta tillvara viltet. Det bör också påpekas att försäkringsbolagen idag normalt kräver att viltolyckan är polisanmäld för att ersättning skall kunna utgå.

Avseende statens vilt instämmer KSLA med utredningens förslag att länsstyrelsen hanterar detta såvida ingen brottsmisstanke finns.

Stockholm, dag som ovan

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Inger Andersson
Akademiens preses

Peter Normark
Akademiens sekreterare och VD